

Izložba u povodu Dana arhiva 11. listopada 2010.

Ivan Zakmardi

i njegovo naslijeđe

Autor izložbe i tekstova: Ladislav Dobrica
Urednica: Vlatka Lemić
Grafička priprema i oblikovanje: Damir Pildek
Priprema gradiva za izložbu: Ladislav Dobrica, Maja Pajnić,
Božidar Kereković
Digitalizacija i obrada gradiva: Ivan Majdak
Lektura: Nikolina Krtalić

Rodio se u Križevcima oko 1600. godine.

- školovao se kod isusovaca u Zagrebu i Olomoucu
- stekao bakalaureat i magisterij filozofije na isusovačkoj akademiji u Olomoucu

1625

- najstariji spomen Ivana Zakmardija kao plemićkog suca Križevačke županije (istu je dužnost obavljao do 4. lipnja 1636)

1631

- prvi put zabilježen u spisima Sabora: član povjerenstva za preispitivanje tužbe Petra Pisačića protiv Ivana Sokača i ostalih
- član povjerenstva za izradu nputka poslanicima Kraljevine upućenima kralju, glede šteta koje su počinili Vlasi

1634

- član odbora za sastavljanje nputka izaslanicima Kraljevine na Ugarskom saboru imenovan popisivačem poreza u Križevačkoj županiji

1635

- izabran za bilježnika Varaždinske županije (do 1644)
- izabran u saborsko povjerenstvo za obračun računa poreznika Kraljevine

1636

- izabran za bilježnika županijâ Kraljevine (do 1644)

1637

- član odbora za sastavljanje nputka izaslanicima Kraljevine na Ugarskom saboru

1638

- izabran od sabora u poslanstvo kralju glede rada „Vlaške komisije“
- izabran u saborsko povjerenstvo za obračun računa poreznika Kraljevine

1640

- blagajnik (poreznik) Kraljevine (do 1649)

1641

- član povjerenstva za popisivanje povlastica Kraljevine i izradu škrinje za njihovu pohranu

1642

- prvi put izabran za poslanika na Ugarskom saboru

1643

- 23. prosinca dovršava Škrinju povlastica Kraljevine Slavonije

1644

- prabilježnik Kraljevine
- izabran za poslanika na Ugarskom saboru

1649

- dobio novčanu nagradu od Sabora zbog svoje marljivosti u raznim povjerenstvima, oktavalnom sudu i kao porezniku

1650

- član saborskog odbora za uklanjanje teškoća u radu „Vlaške komisije“
- član povjerenstva radi provjere zbog čega Varaždin nije poslao zastupnika na zasjedanje Sabora
- zadužen za nabavu sukna za potrebe vojske

1651

- izabran u novo povjerenstvo „Vlaške komisije“ na molbu velikog župana Varaždinske županije,
- ponovo bilježnik Varaždinske županije (do 1653)

1652

- zadužen za pomoć banu u nadgledanju javnih radova na pokupskoj granici
- izabran u saborsko povjerenstvo za obračun računa poreznika Kraljevine

1653

- izabran u saborsko povjerenstvo za smirivanje buntovnih posavskih kmetova Emerika Erdödyja (Prva posavska buna, do 1659)
- član kraljevinskog povjerenstva za smirivanje buntovnih sisačkih kmetova (Druga sisačka buna, do 1659)

1655

- ponovo izabran za blagajnika Kraljevine (do 1662); zadužen za izradu novog naputka za ubirače poreza
- dopušteno mu je da oružarnu, koja je njegovim trudom i izrađena, upotrijebi za pohranu žita, uz uvjet da se ne dira streljivo

1657

- pored Popovog tornja gradi spremište hrane za vojsku

1659

- u odboru za rješavanje manjih poslova (preteča Kraljevinskih konferencija)

1660

- dobio novčanu nagradu Sabora od 120 forinti za predan rad

1662

- podžupan Varaždinske županije
- na Ugarskom saboru izborio položaj prabilježniku Kraljevine, jednak položaju ugarskih prabilježnika

1663

- za osmanskog pohoda boravio u varaždinskoj tvrđi, njemu je bila povjerena briga nad puščanim prahom i olovom
- u povjerenstvu za organizaciju pučkog ustanka

1664

- sastavlja oporuku, jer namjerava ići u rat protiv Osmanlija
- bitka kod Sv. Gottharda - nije osobno sudjelovao već je bio zadužen za dopremu opreme
- utemeljio pavlinski samostan u Ulimju (Olimje u Republici Sloveniji)

1666

- utemeljio pavlinski samostan u Križevcima

1667

- 4. veljače sastavlja zakladne isprave za Zakmardijev konvikt sv. Franje Ksaverskog u Varaždinu i za Konvikt
- sv. Josipa u Zagrebu
- 20. travnja zagrebački biskup dopušta pavlinima ulazak u Križevce

Umro je u Banskoj Bistrici 25. travnja 1667. godine i pokopan je u kapeli Sv. Ivana Krstitelja, u južnoj lađi Zagrebačke katedrale

1. Beč, 12. travnja 1568.

Kralj Maksimilijan nareduje Križevačkoj županiji neka podžupan i dvojica plemićkih sudaca Križevačke županije provedu pravednu diobu plemićke kurije Dijankovec, zajedno s njome pripadajućih selišta, koja su trenutno u posjedu Ivana Zakmarda od Dijankovca, sina pokojnog Jurja. Najstariji spomen člana obitelji Zakmardi u gradivu Hrvatskog državnog arhiva.

papir, 1 list; pečat pod papiirom

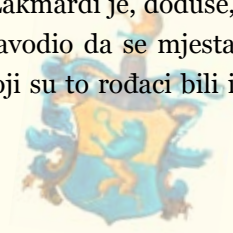
HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 18, fasc. 2, br. 26

Obitelj Zakmardi potječe iz istočne Ugarske, iz Szatmarske županije (Comitatus Sathmariensis, Szathmar, Szatthmarinus, Szakmár, Zakmariensis, Zathmar), koja se danas svojim većim dijelom nalazi u Rumunjskoj. Nije poznato kada se obitelj Zakmardi doselila u Hrvatsku, no moguće je pretpostaviti da se to dogodilo sredinom 16. stoljeća, kada se obitelj sklonila od osmanlijskih napada i osvajanja ugarskog teritorija.

Prvi se put na hrvatskom prostoru (koliko je poznato), obitelj Zakmardi spominje u novoj darovnici kralja Ferdinanda članovima obitelji Špičko za posjede Završje i Prikraje 1560. Među brojnim članovima obitelji Špičko navedeni su i Ivan Zakmardi od Zakmarda, kao suprug Katarine Špičko i Juraj Zakmardi, kao suprug Sofije Špičko. Zanimljivo je da su dvojica braće, Ivan i Juraj Zakmardi, oženili dvije sestre Katarinu i Sofiju Špičko.

Svega osam godina kasnije, u naredbi kralja Maksimilijana da se provede dioba plemićke kurije Dijankovec s pripadajućim kmetskim selištima, zabilježen je podatak da se kurija nalazila u posjedu Ivana Zakmarda od Dijankovca. Ovaj je Ivan prvi zabilježen član obitelji Zakmardi koji je imao pridjev „od Dijankovca“. Ovaj se posjed prije nalazio u posjedu obitelji stanovite Iliške (Elizabete?) koja je također nosila pridjev „od Dijankovca“, a njezinu je kćer Katarinu oženio Juraj Zakmardi.

Obitelj Zakmardi je pripadala sitnom plemstvu, koju je u red velikaša uzdigao Ivan Zakmardi, stekavši zbog svojih brojnih zasluga i ugleda barunski naslov za svoju obitelj 1666. Sâm Ivan Zakmardi nije imao djece, već je kao svojeg nasljednika odabrao nećaka (sina brata Jurja) i kumče, Ivana, no on je umro 1665, pa je nakon smrti Ivana Zakmardija 1667. njegova loza izumrla. Zakmardi je, doduše, u svojoj oporuci, kao i zakladnim očitovanjima za konvikte navodio da se mjesta moraju čuvati za članove obitelji Zakmardi, no nije poznato koji su to rodaci bili i jesu li iskoristili to svoje pravo.

2. s.l., s.d. (oko 1644)

Rodoslovlje obitelji Špičko

Naznačeni su Ivan Zakmardi, djed Ivana Zakmardija, sa suprugom Katarinom Špičko te Juraj Zakmardi, brat Ivanov i suprug Sofije Špičko, Katarinine sestre.

papir, dvolist

HR-HDA-888, Zbirka rodoslovlja, kutija 2, Obitelj Špičko

3. Beč, 5. rujna 1666.

Barunska diploma za Ivana Zakmardija i njegovu suprugu Anu Svirčić

pergamena, 4 lista

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 23, fasc. 22, br. 21

1. Donja Stubica, 10. siječnja 1634.

Sporazum Nikole Mallakoczija od Susedgrada s Ivanom Zakmardijem, kojeg imenuje svojim odvjetnikom u parnicama, nakon što ga je već zastupao u nizu obiteljskih parnica.
 papir 1 list, pečat pod papirom
 HR-HDA-706, Obitelj Čikulini-Sermage, kutija 45, br. 6.24.

2. Beč, 11. kolovoza 1666.

Kralj Leopold imenuje Ivana Zakmardija svojim personalom, tj. kraljevskim namjesnikom u pravosuđu (personalis praesentiae regiae in iudiciis locumtenens).
 pergamena, 1 list; pečat pod papirom otpao
 HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 23, fasc. 22, br. 20

3. Beč, 29. ožujka 1650.

Kralj Ferdinand III. imenuje Ivana Zakmardija doživotnim skrbnikom i zastupnikom nad cjelokupnom imovinom isusovca Tome Pethöa.
 papir, 1 list; pečat pod papirom
 HR-HDA-665, Isusovački samostan Zagreb, kutija 13, fasc. 19, br. 47

4. Beč, 11. kolovoza 1666.

Kralj Leopold imenuje Ivana Zakmardija svojim personalom, tj. kraljevskim namjesnikom u pravosuđu (personalis praesentiae regiae in iudiciis locumtenens).
 pergamena, 1 list; pečat pod papirom otpao
 HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 23, fasc. 22, br. 20

5. s.l., s.d.

Rasprava Ivana Zakmardija o načinu postupanja u vezi s imovinom isusovca Tome Pethöa.
 papir, dvolist
 HR-HDA-664, Isusovački samostan Varaždin, kutija 32, fasc. 52, s.n.

Završivši školovanje u Zagrebu i Olomoucu, gdje je stekao magisterij iz filozofije, Zakmardi se vratio u Domovinu. Vrlo brzo bio je angažiran kao, po svemu sudeći, vrsni pravnik te je zastupao brojne velikaše u parnicama. Sve do vremena kada je bio izabran za prabilježnika Kraljevine (1644) Zakmardi je bio aktivan kao odvjetnik te mu je to vrlo vjerojatno osiguralo i materijalne uvjete za kupnju posjeda. Posebno valja istaknuti blizak odnos s Julijem Čikulinijem, poznatim kreditorom velikaša, kojeg Zakmardi naziva svojim zaštitnikom, a također sudjeluje i u Čikulinijevim pravnim poslovima (između ostalog i u pitanju ostavštine Franje Ratkaja, koji je od Čikulinija bio posudio novac založivši mu donjostubičke i susedgradske posjede). Osim kroz bavljenje odvjetništvom, Zakmardijevo je pravno znanje i sposobnost bilo korišteno kroz njegovo sudjelovanje u raznim saborskim odborima, kraljevskim povjerenstvima, izaslanstvima i dr. Svakako da će njegovo pravno znanje najviše doći do izražaja kada je 1644. postao prabilježnik te kada je, sukladno dužnostima prabilježnika, obnašao pravosudnu funkciju u Protonotarskom sudu.

Krajnje priznanje doživio je 1666. kada ga je kralj Leopold imenovao svojim personalom, tj. kraljevskim namjesnikom u pravosuđu.

Premda se smatralo da su svi njegovi pravni tekstovi izgubljeni, to ipak nije slučaj. Osim kratkih crtica na temu dobara isusovca Tome Pethöa, sačuvane su i njegove bilješke vezane uz rad oktavalnog suda u Požunu 1635. i 1650. godine. Bilješke se sastoje od 22 poglavlja, a tiču se pojedinih dijelova sudskog postupka (o pozivu na sud; o sucu i sucima te ulozi prabilježnika; o raznim vrstama parnica itd.).

2. Repinec, 8. srpnja 1636.

Pismo Ivana Zakmardija Juliju Čikuliniju u kojem ga obavještava o predmetu obitelji Ratkaj.
 papir, dvolist; pečat pod papirom otpao
 HR-HDA-706, Obitelj Čikulini-Sermage, kutija 80, br. 1.14.

3. Beč, 29. ožujka 1650.

Kralj Ferdinand III. imenuje Ivana Zakmardija doživotnim skrbnikom i zastupnikom nad cjelokupnom imovinom isusovca Tome Pethöa.
 papir, 1 list; pečat pod papirom
 HR-HDA-665, Isusovački samostan Zagreb, kutija 13, fasc. 19, br. 47

4. Beč, 11. kolovoza 1666.

Kralj Leopold imenuje Ivana Zakmardija svojim personalom, tj. kraljevskim namjesnikom u pravosuđu (personalis praesentiae regiae in iudiciis locumtenens).
 pergamena, 1 list; pečat pod papirom otpao
 HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 23, fasc. 22, br. 20

5. s.l., s.d.

Rasprava Ivana Zakmardija o načinu postupanja u vezi s imovinom isusovca Tome Pethöa.
 papir, dvolist
 HR-HDA-664, Isusovački samostan Varaždin, kutija 32, fasc. 52, s.n.

1. Lakompach, 27. srpnja 1632.

Nova darovnica palatina Nikole Esterhazyja koji Ivanu Zakmardiju, zbog njegovog vjernog služenja, potvrđuje posjedovna prava na posjedima u kotarevima Folkusevčini i Dijankovščini, na posjedu Dijankovec i to Oreše i Sveti Petar Čvrstec.

papir, 1 list; pečat pod papirom

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 19, fasc. 2, br. 40

Ivan Zakmardi je osim obiteljskih posjeda (npr. Špičkovina, Dijankovec), tijekom svojeg života stekao i brojne druge posjede, što kupnjom, što darovanjem. Ukratko se može reći kako je imao posjede na prostoru čitave tadašnje Kraljevine (prostor triju županija: Varaždinske, Križevačke i Zagrebačke), a neke i izvan granica Kraljevine (kao npr. posjed Biskösd u županiji Somogy). Osim tih posjeda, Zakmardi je posjedovao i određen broj podložnika (kmetova, gornjaka i slobodnjaka). Zanimljivo je, budući da je uglavnom bio vlasnik dijelova posjeda, kako je Zakmardi težio objedinjavanju tih posjeda stalnim kupnjama ili zamjenama zemljišta. Ovakav način gospodarenja osigurao mu je stalni i znatni izvor prihoda koji će mu omogućiti osnivanje zaklada i utemeljivanje samostana.

2. Požun, 3. studenoga 1636.

Darovnica palatina Nikole Esterhazyja koji daruje Ivanu Zakmardiju jedno kmetско selište na posjedima Paulovec i Dubovec, a koje je nekoć pripadalo Nikoli Britviću.

papir, 1 list; pečat pod papirom

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 21, fasc. 13, br. 2

3. Požun, 26. veljače 1653.

Darovnica palatina Pavla Palffyja koji daruje Ivanu Zakmardiju udio na posjedu Biskösd u županiji Somogy.

papir, 1 list; pečat pod papirom

HR-HDA-711, Obitelj Drašković, Archivum Maius, fasc. 19, br. 1

4. Rodako, 9. lipnja 1653.

Nikola Erdödy prepisuje Ivanu Zakmardiju, u znak zahvalnosti za iskazane usluge njemu i njegovoj obitelji, dvojicu kmetova, Franju Jakopića i Stjepana Gučiča, obojicu s posjeda Poljana, a koji pripada tvrđi Zelin, za 300 forinti.

papir, 1 list; pečat pod papirom

HR-HDA-665, Isusovački samostan Zagreb, kutija 13, fasc. 19, br. 14

1

Poput svojih predaka i Ivan Zakmardi je obnašao dužnost plemićkog suca Križevačke županije. Položaj plemićkog suca predstavljao je početak službene karijere za brojne plemiće. Premda nije sačuvan točan datum kada je bio izabran na tu dužnost, može se pretpostaviti da se to dogodilo 1624. godine (naime, kralj Leopold u podjeli barunstva Ivanu Zakmardiju navodi kako je dužnost plemićkog suca obnašao 12 godina, dakle do 1636), premda je najstariji sačuvani spis koji ga navodi kao plemićkog suca iz 1625.

Desetak godina kasnije (1635) Varaždinska ga je županija izabrala za bilježnika Varaždinske županije, a kada je Gabrijel Črnkoci, bilježnik Zagrebačke i Križevačke županije 1636. odstupio s te dužnosti, Sabor je jednoglasno imenovao Ivana Zakmardija bilježnikom tih županija (*Notarius Regni huius comitatum*). Postavši bilježnikom svih triju županija, Zakmardi je odstupio s mjesta plemićkog suca Križevačke županije (na tom ga je mjestu naslijedio njegov brat Juraj). Županijske je funkcije Zakmardi obavljao usporedno sa svojim dužnostima na razini cijele Kraljevine. K ovim funkcijama valja napomenuti kako je na Velikoj skupštini Varaždinske županije 20. ožujka 1662. bio izabran i za podžupana Varaždinske županije, dužnost koju je obnašao do svoje smrti.

ARTICVLI DOMINORUM STATVVM ET ORDINARVM
 Regnorum Croatiae & Slavoniae, in generali ipsorum Congregatione, ex iudicio Illustrissimi Domini Comitis Sigismundi Cradeody, de Montyakovce, Montis Claudij & Comitatus Varasidij, Comitis perpetui, Duci Caraj Regisq; Maximiliani Cubicularij & Consilij, ac Regni Dalmatiae Croatiae et Slavoniae Duci de in Libera Regia Civitate Montis Gicciae, prima & secunda diebus Octobris, in Anno 1625, celebrata, conclusij.

3

1. Vidovec, 7. svibnja 1625.
Diobeni nalog bana Jurja Zrinskog glede diobe roditeljskih dobara u Folkuševšćini i Dijankovšćini na posjedu Dijankovec između članova obitelji Harča, Folkuš i ostalih. U njemu se prvi put navodi Ivan Zakmardi kao plemićki sudac Križevačke županije.
 papir, 1 list
 HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 19, fasc. 2, br. 33

2. Dijankovec, 7. lipnja 1627.
Založni list Stjepana plemenitog Ljubića, koji pred Ivanom Zakmardijem, kao plemićkim sucem Križevačke županije, zalaže posjedovni udio svoje majke, Helene Harča, na posjedu Dijankovec, kako bi nju mogao osloboditi iz turskog ropstva, za iznos od 20 forinti.
 papir, 1 list; pečat pod papirom
 HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 19, fasc. 2, br. 36

2

3. Zagreb, 4. lipnja 1636.
Saborski zaključak o imenovanju Ivana Zakmardija na dužnost bilježnika Zagrebačke i Križevačke županije.
 papir, 1 list
 HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Protokol br. 3

1

Sabor Kraljevinâ Hrvatske i Slavonije, kako je najčešće bio nazivan u vrijeme Ivana Zakmardija, središnje je mjesto njegovog javnog djelovanja. Ivan Zakmardi se prvi put spominje na sjednici Sabora od 8. travnja 1631, kada je bio zadužen da od strane Sabora istraži tužbu Petra Pisačića protiv Ivana Sokača.

Zakmardijeva je djelatnost u Saboru doista bila raznolika i gotovo da nema važnije stvari koja je bila raspravljana na Saboru, a da u nju nije bio uključen i sâm Zakmardi. Promatrajući njegovo djelovanje kroz gotovo četrdesetogodišnje razdoblje, može se zamijetiti njegovo sudjelovanje u svim važnijim saborskim odborima (*deputationes*), zatim u kraljevinskim povjerenstvima (*commissiones*) te kao ključnu osobu za izradu naputaka, kako poslanicima Sabora na Ugarski sabor u Požunu ili pak kao autora predstavki Sabora upućenih vladaru. Ponekad bi i sâm bio poslan od strane Sabora da ispred vladara zastupa stavove Kraljevine, kao u slučaju tzv. „Vlašskog povjerenstva“ 1638.

Potrebno je istaknuti da je Zakmardi, kao predstavnik plemića, bio izabran i u poseban saborski odbor za rješavanje manjih poslova 1659, kao preteče budućih Kraljevinskih konferencija krajem 17. stoljeća.

U kraćim razdobljima, u kojima nije sâm obnašao dužnost blagajnika (poreznika) Kraljevine, bio je redovno biran u saborska povjerenstva koja su obavljala nadzor nad njegovim poslovanjem.

Polovicom šesnaestog stoljeća, kada je prijetila opasnost od izbijanja novog rata s Osmanlijama, Zakmardi je bio zadužen za pregled graničnih utvrda i nabavku puščanog praha i olova iz susjedne Kranjske i Štajerske. Tijekom rata s Osmanlijama nije osobno sudjelovao u bojnim djelovanjima, već se nalazio u varaždinskoj tvrđi, gdje je bio zadužen za raspolaganje prahom i olovom.

2

1. Zagreb, 27. kolovoza 1637.

Naputak izaslanicima na Ugarski sabor, čiji je jedan od autora bio Ivan Zakmardi.

HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Protokol br. 2, str. 9-10

2. Zagreb, 12. listopada 1638.

Vjeredajnica Ivana Zakmardija, kojom ga Sabor imenuje svojim izaslanikom pred kraljem.

papir, dvolist; pečat pod papirom otpao
HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, kutija 208

1

Slično djelovanju na Saboru Kraljevina, Zakmardi je bio jednako aktivan i na sjednicama Ugarskog sabora. Po prvi je put bio izabran za poslanika Sabora Kraljevine 1642. godine i otada je neprestano bio biran za poslanika.

O njegovoj djelatnosti na Ugarskom saboru potrebno je istaknuti dva događaja koji su imali dugotrajni utjecaj na položaj Kraljevine Hrvatske i Slavonije:

Prvi se događaj zbio na zasjedanju Ugarskog sabora krajem 1646. i početkom 1647, kada je Ivan Zakmardi živim zalaganjem, preko kaločkog nadbiskupa (pod čiju je nadležnost pripadao zagrebački biskup), postigao izdavanje zasebne kraljevske povlastice za Hrvatsku i Slavoniju. Tom je povlasticom kralj izjavio kako upravo zahvaljujući Ivanu Zakmardiju, koji je na Saboru istaknuo kako Kraljevina Hrvatska ne želi *nestalnu, dvojbenu i takozvanu slobodnu vjeru*, daje Kraljevini povlasticu kojom je na njezinom području jedino priznata katolička vjera.

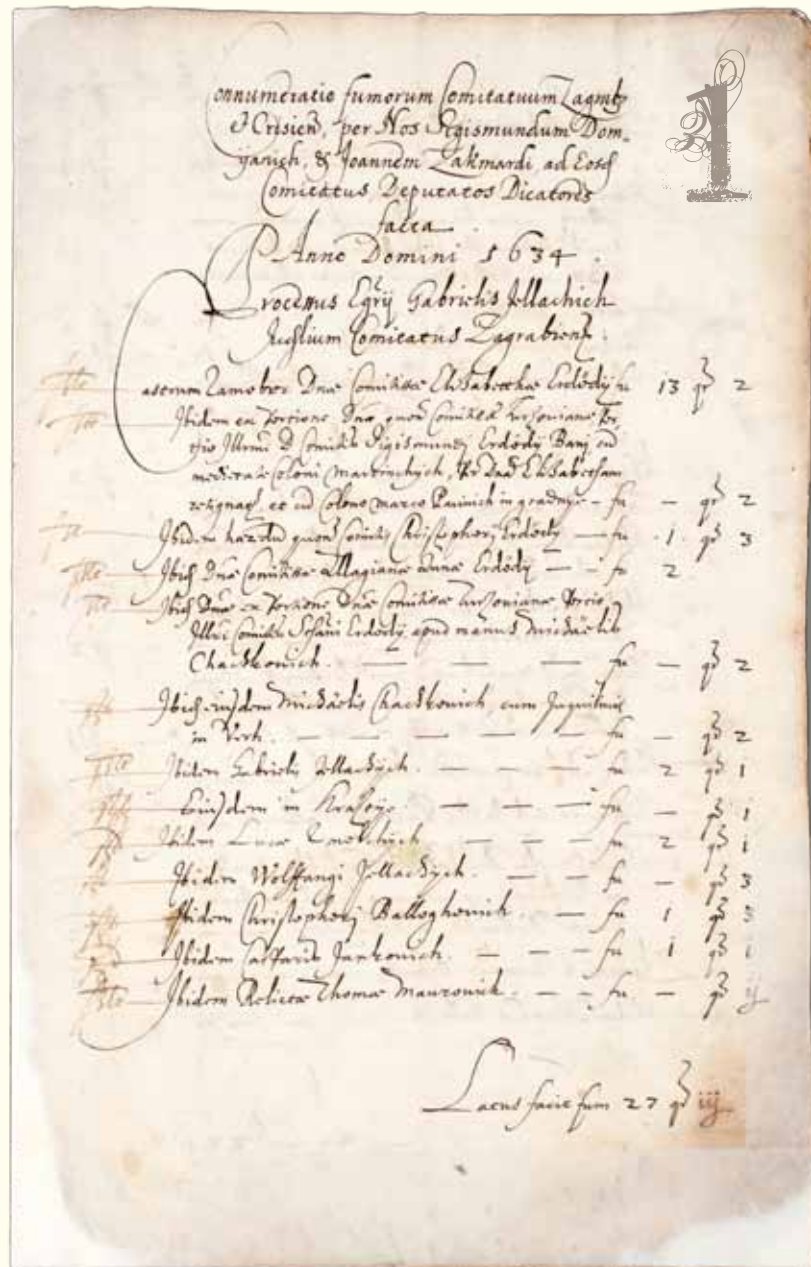
Drugi važan događaj jest zasjedanje Ugarskog sabora 1662. Na tom je Saboru bila iskazana posebna čast Ivanu Zakmardiju i njegovom radu, jer je upravo zahvaljujući njemu, tj. zbog njegovih zasluga i služenja Kraljevini, Ugarski sabor dodijelio pravo prabilježniku Kraljevine Slavonije da ima poput ugarskih prabilježnika pravo glasa, sjedište i dnevnicu. Ova se povlastica odnosila i na Zakmardijeve nasljednike u službi prabilježnika.

1. Požun, 17. lipnja 1647.

Povlastica kralja Ferdinanda III. o jedinstvenoj vjeri koja se treba čuvati u Kraljevinama Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji.

pergamena, 1 list; viseći pečat (oštećen)

HR-HDA-2, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije. Povlastice Kraljevina, br. 139

1. s.l., 1634.

Izmjera dimova Zagrebačke i Križevačke županije, učinjene po deputatima Žigmundu Domjaniću i Ivanu Zakmardiju.

papir, 9 listova, HR-HDA-8, Blagajnik Kraljevine. Popisi dimnice, Protokol 2/Ve, br. 4

Sabor Kraljevine je Ivana Zakmardija prvi put izabrao za blagajnika Kraljevine 1640. U Zaključcima Sabora ne postoji zaključak koji govori o njegovom imenovanju na tu dužnost, već je na zasjedanju Sabora 22-23. studenoga 1640. bio po prvi put nazvan blagajnikom Kraljevine riječima: *već imenovani blagajnik Kraljevine (iam denominatus Regni exactor)*.

No Zakmardi je već kao plemićki sudac bio uključen u problematiku ubiranja kraljevinskog poreza. Tako je zabilježena njegova žalba o ubiranju poreza na zasjedanju Sabora 1632, a 1634. Sabor ga je imenovao, zajedno sa Žigmundom Domjanićem, ubiračem poreza (*dicator*).

Službu blagajnika Kraljevine obnašao je do 1649. kada ga je u toj službi naslijedio Toma Ivanović. Na istom je zasjedanju (11-12. listopada) Sabor donio odluku o dodjeli nagrade Ivanu Zakmardiju zbog marljivosti u njegovim brojnim dužnostima.

2. s.l. 1654.

Popis nenađenog poreza u kotaru Petra Fodroczyja, plemićkog suca Varaždinske županije za 1654. godinu, za koju su bila izdana jamstva o njegovoj naplati. Sastavljen popis je otvorio blagajnik Zakmardi.

papir, dvolist, HR-HDA-8, Blagajnik Kraljevine. Popisi dimnice, Protokol 2/Ve, br. 23

No, unatoč svojim brojnim obvezama (prvenstveno prabilježničkoj), Zakmardi je još jednom bio imenovan blagajnikom i to 1655. s posebnim naglaskom da uredi način ubiranja poreza i izradu naputka za ubirače poreza. Ovaj je put na toj dužnosti ostao sve do 1662. kada ga je ponovo zamijenio isti Toma Ivanović.

Zakmardi je 1644. postigao najvišu službu u Kraljevini (izuzev, dakako, banske časti, koja je bila rezervirana za velikaše), kada je imenovan prabilježnikom Kraljevine. Na toj je dužnosti ostao do kraja života. Kao prabilježnik Zakmardi je predvodio hrvatske izaslanike na Ugarskom saboru, čitao na sjednicama Sabora hrvatske *potešćice* (*gravamina*) Kraljevina, vodio zapisnik sjednica Sabora i svaku je sjednicu ovjeravao svojim potpisom. K tome još treba dodati njegove obveze pri Protonotarskom sudu, koji se bavio rješavanjem građanskih parnica, kao u prabilježničkoj kancelariji, u kojoj su bila izdavana ovjerena očitovanja pojedinaca, pravna zastupstva i dr.

3

3. (Stubica), 1657.

Ivan Zakmardi izdaje potvrdu za naplaćeni porez sa posjedovne čestice Franje Čikulinija u Lužnici. papir, 1 list, HR-HDA-706, Obitelj Čikulini - Sermage, kutija 45, br. 8.17.

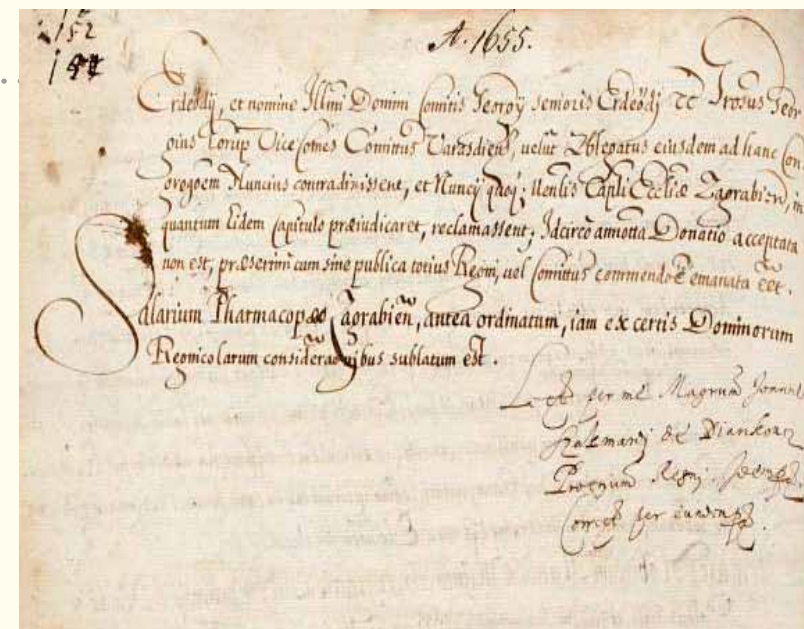
4. Varaždin, 11. srpnja 1655.

Primjer ovjere saborskih zaključaka od strane prabilježnika Kraljevine Ivana Zakmardija. Pročitano po meni, meštru Ivanu Zakmardiju od Dijankovca, prabilježniku Kraljevine. Isti vlastoručno. Ispravljeno po istome, vlastoručno. HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Protokol 3, str. 152

5. Zagreb, 15. travnja 1644.

Popis isprava Kraljevine koje su sastavili Petar Petretić, prepošt i zagrebački kanonik i Ivan Zakmardi, prabilježnik Kraljevine. Isprave i spisi koji se nalaze u ovom popisu odnose se na gradivo koje su hrvatski izaslanici Nikola Dijanešević i Juraj Vernić ponijeli sa sobom u poslanstvu kralju, vezano uz rad „Vlaške komisije“, tj. glede pitanja Vlahi. Ovo je jedno od prvih zaduženja Ivana Zakmardija kao prabilježnika, jer je na istoj sjednici Sabora bio imenovan prabilježnikom Kraljevine. papir, dvolist, HR-HDA-2, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije. Povlastice Kraljevina, bez broja

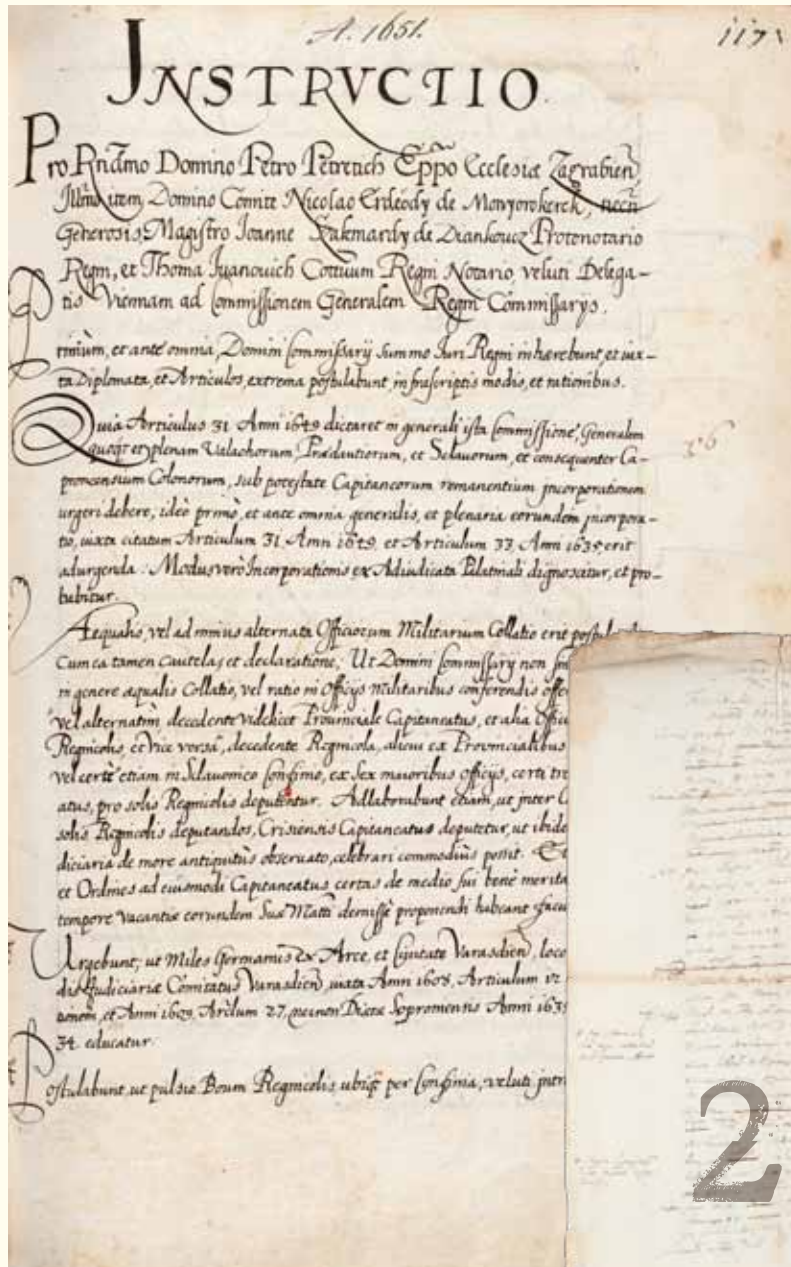
4

5

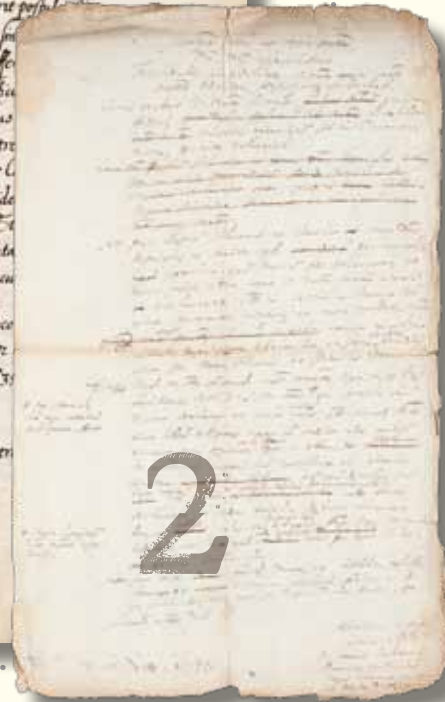

1. Zagreb, 3. srpnja 1651.

Naputak Sabora za članove tzv. „Bečke opće komisije“: zagrebački biskup Petar Petretić, Nikola Erdödy, prabilježnik Ivan Zakmardi, bilježnik županija Toma Ivanović.

HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Protokol 3, str. 117

2. s.l., s.d. (oko 1650)

Molba Ivana Zakmardija, poslanika i predstavnika Kraljevine Slavonije na Ugarskom saboru, upravljena na vladara, glede nekoliko zaključaka donesenih po pitanju vjere.

papir, 1 list

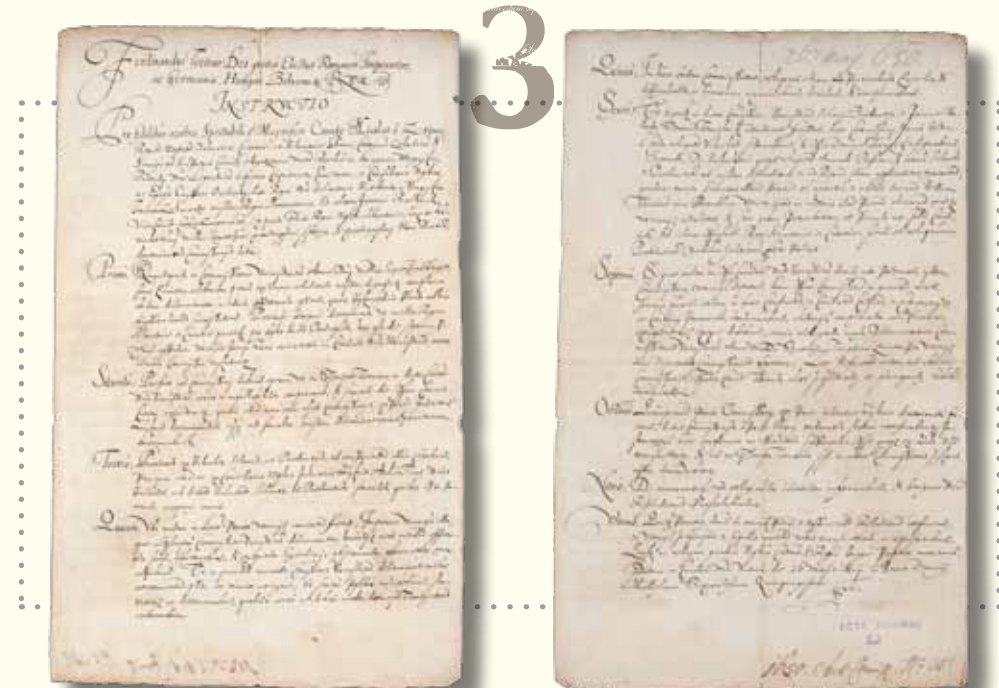
HR-HDA-5, Zemaljske komisije, kutija 1, br. 41

3. Beč, 26. svibnja 1650.

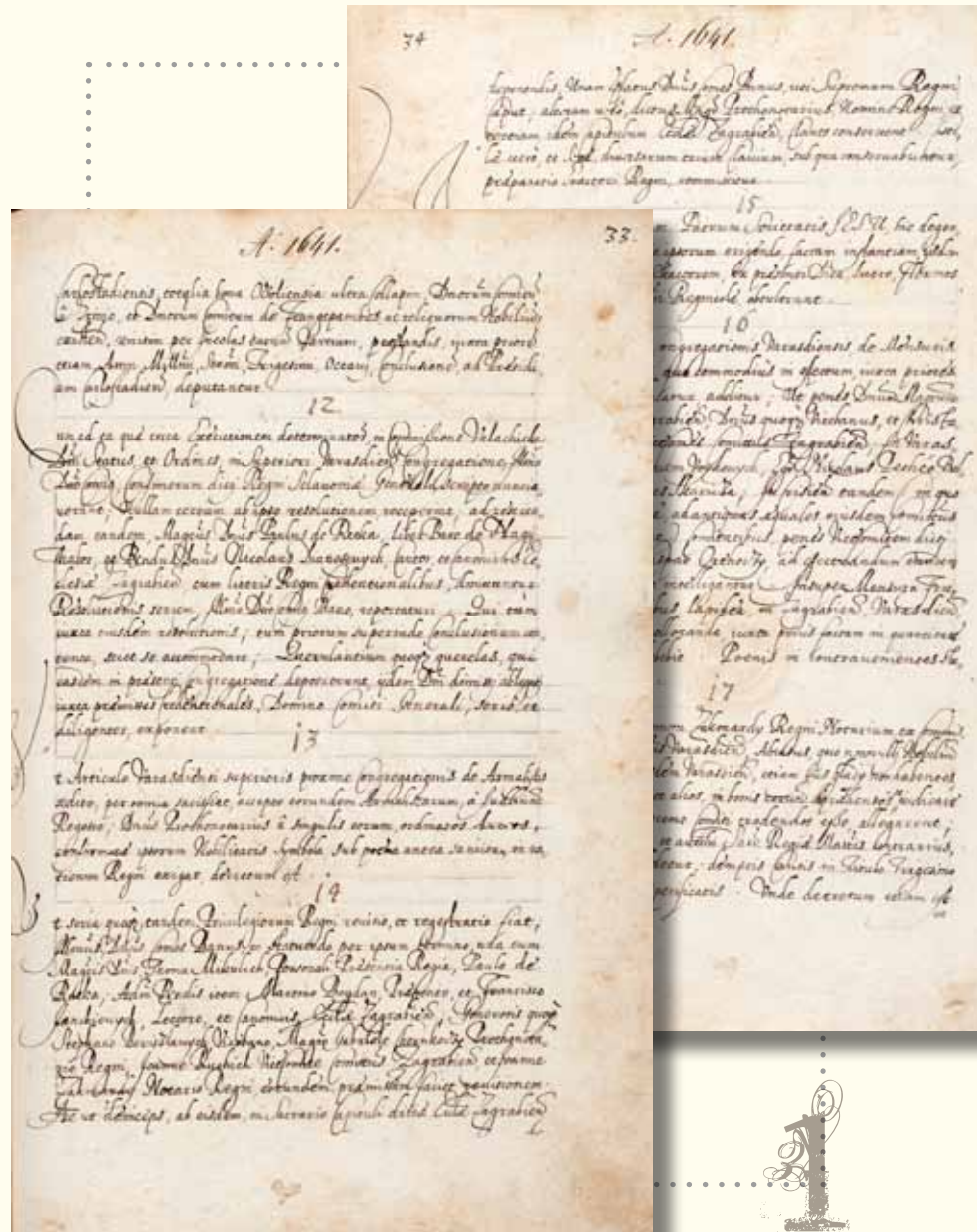
Naputak kralja Ferdinanda III. za bana Nikolu Zrinskog, podbana Gašpara Oraboez vja, prabilježnika Ivana Zakmardija te podžupana Zagrebačke županije Ivana Ručića, koji su od strane Kraljevine bili izabrani u tzv. „Vlašku komisiju“.

papir, dvolist

HR-HDA-5, Zemaljske komisije, kutija 1, br. 25

1. Zagreb, 27/28. kolovoza 1641.
 Saborski zaključak o popisivanju povlastica Kraljevina i izradi škrinje koja će imati tri ključa.
 HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Protokol 3, str. 33-34

2. Zagreb, oko 1643.
 Prijepis Zakmardijeve pjesme u čast Kraljevine Slavonije.
 HR-HDA-1, Sabor Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Protokol 3, između str. 58-59

Zacijelo je najpoznatija djelatnost Ivana Zakmardija upravo ona u saborskom povjerenstvu za popisivanje povlastica Kraljevine. Naime, Sabor je još 1629. godine donio zaključak o reviziji i popisivanju povlastica Kraljevina. Kao rezultat rada tog povjerenstva nastao je popis od ukupno 106 isprava. Nastavak rada na popisivanju povlastica bio je određen 14. saborskim zaključkom od 27/28. kolovoza 1641. u kojem je bilo određeno da se nastavi posao popisivanja povlastica. Istim je zaključkom bilo određeno da se izrade tri ključa, od kojih će jedan ključ biti kod bana, kao poglavara Kraljevine, drugi kod prabilježnika, a treći kod Zagrebačkog kaptola, dok će spisi i škrinja biti pohranjeni u sakristiji zagrebačke katedrale (nakon što će škrinja u 18. stoljeću biti prenesena u Kraljevinsku kuću, treći će ključ čuvati podban). Ivanu Zakmardiju je bilo naloženo da napravi škrinju koja će biti otvarana sa spomenuta tri ključa. Popis koji je povjerenstvo dovršilo bio je nadovezan na prijašnji popis iz 1630. te su tom popisu bile dodane još 22 isprave. No znamenitost rada ovog povjerenstva svakako nije u dopuni popisa, već u izradi spomenute Škrinje zahvaljujući Ivanu Zakmardiju.

Škrinja je bila dovršena 23. prosinca 1643. godine. Osim grbova Kraljevine Slavonije i Hrvatske na prednjoj strani Škrinje i natpisa „Regni Sclavoniae“ na vanjskoj strani poklopca, Ivan Zakmardi je dao na unutarnjoj strani poklopca staviti pjesmu koju je ispjevao svojoj predragoj Domovini (*Charissimae Patriae suae*), dok se pored pjesme nalazi bilješka o vremenu nastanka Škrinje, po uzoru na datiranje vladarskih isprava.

1. Zagreb, 10. ožujka 1692.

Oporuka Ane Svirčić, supruge Ivana Zakmardija
papir, 7 listova; pečat pod papirom

HR-HDA-706, Obitelj Čikulini-Sermage, kut. 12, br. 1395.

2. Križevci, 11. kolovoza 1665.

Očitovanje Ivana Zakmardija dano pred Ivanom Prosenjakom, sucem grada Križevaca, kojom Zakmardi, uz jednaku suglasnost Grada, ostavlja cijelu kuću, koja pripada njemu te njegovoj pokojnoj braći Mihovilu i Jurju, a koja se nalazi unutar gradskih zidina, kao i omanji ribnjak van grada zajedno s vrtom, obradivim zemljama te vinogradima i šumama što pripadaju obitelji Zakmardi, redovnicima pavlinskog reda za spas svoje duše kao i duša svoje braće te Ivana Zakmardija ml., sina Jurja Zakmardija

papir, 1 list; pečat pod papirom

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, fasc. 1, br. 42

Osim navedene djelatnosti u javnoj službi, Zakmardi je znamenit i kao veliki dobrotvor koji je skrbio za školovanje siromašne mladeži (kao što je i on bio prema nekim teorijama), kao i za podizanje samostana (i to pavlinskih) radi promicanja katoličke vjere.

a) Prvi je samostan utemeljio u Ulimju (današnje Olimje u Sloveniji). Posjed Ulimje Zakmardi je kupio od Nikole Erdödyja 19. studenoga 1658. za 12 000 forinti. Za taj je posjed Zakmardi odredio 24. listopada 1662. da se daruje pavlinima, da u njemu osnuju samostan koji će biti pod nadležnošću samostana u Lepoglavi. Samostan je bio uređen za 12 redovnika. Zakmardi je zauzvrat obvezao redovnike da za spas njegove duše, kao i duše njegove supruge Ane, služe godišnje 100 misa, a za njegovog života po jednu misu tjedno za njega, njegove pretke i nasljednike. Pored dvorca su pavlini podigli crkvu posvećenu Uznesenju Blažene Djevice Marije 1665. godine.

U ovom je samostanu 3. studenoga 1689. bila pokopana Zakmardijeva supruga, Ana Svirčić, sukladno njezinoj želji, *dasze pokopa pri Patrih Paulinih w Vlimiu*.

b) Drugi pavlinski samostan koji je Zakmardi utemeljio je pavlinski samostan u Križevcima, posvećen sv. Ani. Odnos Ivana Zakmardija i njegovog rodnog grada je bio više nego blizak. Kada se poglavarstvo obraća Zakmardiju, obraćaju mu se riječima *gospodnu priatelju y Patronu*. Sâm je Zakmardi sudjelovao kao poslanik grada Križevaca pred kraljem Ferdinandom III. koji je potvrdio stare povlastice Križevaca 31. prosinca 1631. godine.

Zakladni je ugovor između Ivana Zakmardija, kao utemeljitelja samostana i Pavla Ivanovića, generalnog vikara pavlinskog reda, bio sklopljen pred Čazmanskim kaptolom u Zagrebu 26. kolovoza 1665. Prema tom ugovoru, Zakmardi je kao utemeljitelj i izvršitelj oporuke svojeg pokojnog brata Jurja, ostavio pavlinskom samostanu sljedeću imovinu: građansku kuću u Križevcima sa svim pripadajućim zemljištima i vinogradima; plemićki dvor (kuriju) na posjedu Dijankovec sa svim pripadajućim zemljištima; zatim zemljišta u Dijakovščini i Folkuševčini te brojne druge posjede. U zamjenu za darovane posjede, Zakmardi je tražio da pavlini svaki dan nakon njegove smrti služe tri tihe svete mise dnevno za njega, njegovu suprugu, brata Jurja, nećaka Ivana i šogoricu Magdalenu, a svečane zadužnice neka se služe u osmini Marije Magdalene, a poslije njegove smrti 500 svetih misa.

Budući da se samom Zakmardiju činilo kako kuća Zakmardi nije dovoljna za crkvu i samostan, odlučio se vlastitim novcem kupiti kuću Nikole Makara, potpukovnika Križevačke utvrde i Križevačke granice. Prema pogodbi između Zakmardija i Makara, sklopljenoj 1. i 2. studenoga 1665. u Čanjevu, saznaje se

pravi motiv Zakmardijeve želje da se pavlini nastane u Donjim Križevcima. Naime, Zakmardi je želio, uvidjevši potrebu za jednim svetačkim redom i samostanom u Donjem i unutarnjem gradu radi služenja svetih misa za isti grad i tvrđavu kao i radi podjeljivanja svetih sakramenata, smjestiti i utemeljiti jedan samostan nekog redovničkog reda. To osobito jer je samostan oca franjevacu u Gornjem gradu od Donjeg grada i utvrde bio udaljen stotinu koraka, pa je njihov samostan bio teško dostupan dok mjesni župnik nije u tvrđavi i služio je mise izvan župne crkve.

Razmišljajući, nadalje, koji bi red pozvao u Križevce u utvrdu i Križevačku granicu, Zakmardi se odlučio upravo za pavline iz nekoliko razloga: prvi je činjenica da je taj red od davnine bio prisutan u Ugarskoj, da su njihovi posjedi bili pod svetom ugarskom krunom i često prisutan na sjednicama Sabora. No, možda je i glavni razlog bila činjenica što je pavlinski samostan u Częstochowi, zvan Jasna Gora, bio pod opsadom švedske vojske 1655, koja je pod vodstvom priora samostana, Augustina Kordeckog, bila uspješno odbačena. Stoga je Zakmardi želio *sličnu vrlinu hrabrosti* i u križevačkoj utvrdi i da se u slučaju potrebe isto tako iskaže pavlinski red.

Molbu da se nasele u križevačkoj utvrdi pavlini su uputili i kralju Leopoldu, u kojoj su naveli potrebu samostana radi povećanja služenja Bogu, jer franjevci služe za unutarnji grad i utvrdu samo jednu misu, a župna se crkva nalazi izvan zidina i šanaca ovog grada, pa župnik dolazi rijetko, i to za blagdane, ali nikada nedjeljom. Stoga mole da kralj to dopusti dekretom za Dvorsko ratno vijeće u Grazu, kao i za časnike u Križevačkoj granici. U rujnu 1666. gradsko je poglavarstvo dopustilo izgradnju samostana i prepravke na Makarovoj kući u samostan i crkvu, uz opasku da se ne smiju krnjiti prava župne crkve. Pavlini će pak služiti mise, držati propovijedi za puk i sve ono što je na duhovnu korist stanovništvu i vojnicima u utvrdi.

No, osim duhovne funkcije, pavlini su imali namjeru utemeljiti i školu. Štoviše, u molbi vladaru navode kako je i prvotna namjera osnivača (tj. Zakmardija), da se za promicanje katoličke vjere, jer je u gradu preko 1000 shizmatika, i poučavanje mladeži osobito u katoličkoj vjeri, osnuje škola.

U vrijeme dok u Križevcima nije bila dovršena kuća i samostan, pavlini su živjeli na Zakmardijevom dobru u Dijankovcu, gdje je prvi prior samostana bio Jakov Obostranec (predavač logike u Bečkom Novom Mjestu, a od 1655. prvi profesor lepoglavskog filozofskog učilišta; umro u Čakovcu 3. travnja 1696).

Premda je gotovo sve bilo pripremljeno, pavlini su morali pričekati još godinu dana. Naime, očito je postojao otpor slobodnom dolasku pavlina u Križevce, jer je kraljevo dopuštenje bilo odgađano. Stoga je Zakmardi pisao i Dvorskom ratnom vijeću kako bi ubrzao dobivanje dozvole (pri čemu je određenu ulogu imao i vikar samostana u Olimju). No otpor je postojao i u samim Križevcima. Naime, 26. listopada 1665.

u biskupskoj palači u Zagrebu održao se sud pred zagrebačkim biskupom Petrom Petretićem te zagrebačkim kanonicima. Pavlinsku stranu su predstavljali generalni vikar pavlina Martin Borković sa subračom Ladislavom Jambrekovićem i Jakovom Jurisevićem, dok je franjevce predstavljao Ilija Jambrošić, provincijal Provincije Sv. Ladislava u Slavoniji sa subratom Tomom Szkochowskim, zbog prigovora i zabrane koju su franjevci uložili protiv dolaska Borkovića i pavlina u Križevce te podizanja samostana. Razlog je bila bojazan da će pavlini tražiti milostinju, no kada je vikar Borković dokazao da prihodi od posjeda koji su bili darovani pavlinima omogućuju nesmetani život 12 redovnika, franjevci su povukli prigovor. Ipak su zatražili da pavlini ne dolaze u Njemačku kapelu u križevačkoj utvrdi. Po dogovorenom sporazumu je biskup Petretić dao svoje dopuštenje i blagoslov za ulazak pavlina u Križevce (isprava je izdana u Zagrebu 20. travnja 1667).

Pavlini su u Križevcima otvorili i školu koja je dobila povlasticu od kralja Leopolda. Iz te je povlastice razvidno kako je Leopold, sa željom da se na prostoru Granice, potaknut revnošću za spas duša i širenje prave katoličke vjere i vjeroispovijesti, otvori konvikt u kojem bi se školovala domaća, a osobito vlaška mladež (čiji su preci pripadnici *grčko-shizmatске* vjere koja se teško može ujediniti s katoličkom vjerom). Ovu je odluku odgodio rat s Osmanlijama, a u međuvremenu je bio utemeljen pavlinski samostan u Križevcima. Oni su već vodili školu do sintakse, ali bezuspješno. Stoga im je kralj podijelio povlasticu držanja škole koja je imala četiri razreda.

3

3. Štrucljevo, 14. kolovoza 1665.

Pismo Ivana Zakmardija Jakovu Obostrancu, zamjeniku priora lepoglavskog samostana, u kojem ga obavještava o napretku u dolasku pavlina u Križevce (među ostalim o pribavljanju pavlina od strane križevačkog poglavarstva, zatim o kući i dobrima u samom gradu za samostan, kao i nadi da će uspjeti kupiti Makarovu kuću i drugo). Papir, dvolist. HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, fasc. 1, br. 43

4

5

4. Zagreb, 26. kolovoza 1665.

Zakladni ugovor između Ivana Zakmardija i generalnog vikara pavlinskog reda Martina Borkovića, kao opunomoćenika generalnog priora reda Pavla Ivanovića, sastavljen pred Čazmanskim kaptolom u Zagrebu. U sporazumu su nabrojani svi posjedi koje Ivan Zakmardi, kao zakladnik i izvršitelj oporuke pokojnog brata Jurja Zakmardija ostavlja pavlinima, a zauzvrat se pavlini obvezuju služiti mise za dušnice za Ivana Zakmardija i ostale članove njegove obitelji.

pergamena, 6 listova; pečat pod papirom

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 18, fasc. 1, br. 44

5. Beč, 19. rujna 1665.

Dozvola kralja Leopolda kojom je Ivanu Zakmardiju dozvoljena kupnja posjeda Kapelnsčica u Križevačkoj županiji. Ovaj je posjed nekoć bio vlasništvo augustinaca pa križevačkih franjevaca. No kako franjevci nisu smjeli posjedovati nekretnine, bili su ga prisiljeni prodati. Leopold dopušta njegovu prodaju Zakmardiju, kako bi ga on mogao darovati pavlinima.

pergamena, 1 list; pečat pod papirom

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 18, fasc. 1, br. 45

6. Zagreb, 20. travnja 1667.

Dozvola Petra Petretića o uvođenju pavlina u Križevce te odluka o odbacivanju prigovora križevačkih franjevaca koju su oni podigli 1665.

pergamena, 1 list; viseći pečat (oštećen)

HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 18a, fasc. 1, br. 66i vlaške mladeži.

7. Križevci, 17-18 st.

Knjiga misnih zaklada pavlinskog samostana Sv. Ane u Križevcima

Na prvom je mjestu zapisana obveza samostana da trajno služi mise za utemeljitelja samostana, Ivana Zakmardija i članove njegove obitelji.

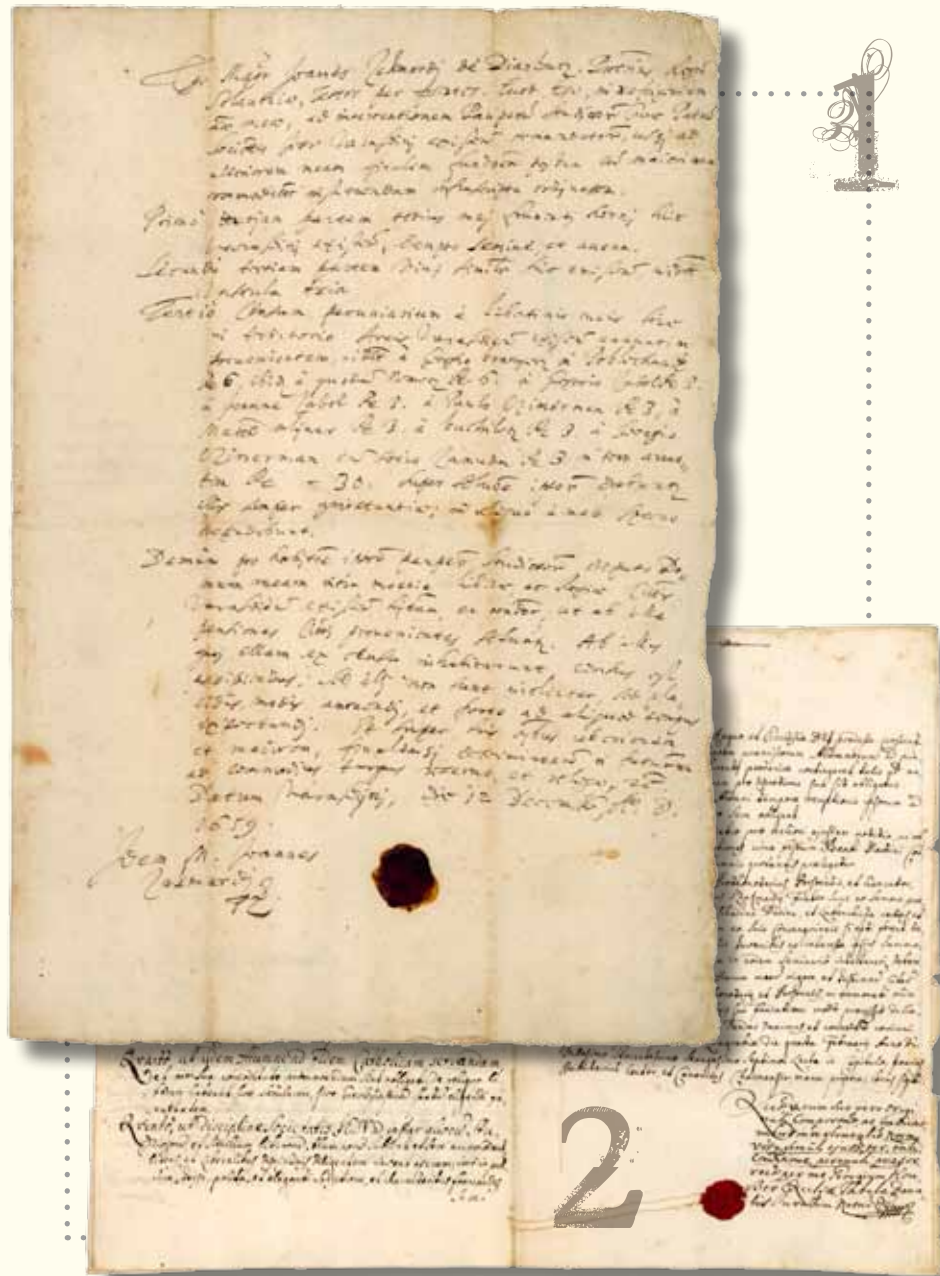
HR-HDA-649, Pavlinski samostan Križevci, kutija 23, fasc. 25, br.35

8. Beč, 4. travnja 1675.

Povlastica kralja Leopolda križevačkim pavlinima kojom im dopušta podizanje škole za školovanje narodne i vlaške mladeži.

HR-HDA-43, Poglavarstvo grada Križevaca, kutija 4, Povlastice br. 26

1. Varaždin, 12. prosinca 1659.

Očitovanje Ivana Zakmardija o davanju trećine žita iz varaždinske žitnice te trećine vina i činža od 30 forinti koje mu plaćaju njegovi slobodnjaci iz Varaždina za uzdržavanje siromašnih đaka isusovačke gimnazije.

papir, 2 lista; utisnuti pečat

HR-HDA-664, Isusovački samostan Varaždin, kutija 22, Konvikt, fasc. 1, br. 1

Isusovci su stigli u Varaždin 1628, a 1636. osnovali su gimnaziju. Za potrebe siromašnih đaka Zakmardi je odlučio osnovati internat. Kao početak tog konvikta smatra se 12. prosinac 1659. godine kada je odlučio da se za uzdržavanje siromašnih đaka daje trećina žita iz njegove žitnice u Varaždinu, zatim trećina vina i novčani činž od 30 forinti koji Zakmardiju isplaćuju njegovi slobodnjaci na prostoru varaždinske tvrđe.

Nadalje, iste je godine kupio od grada jednu kuću iza isusovačkog samostana. No kako ta kuća nije bila dovoljna, već je 26. svibnja 1661. kupio kuću u Mesničkoj ulici (*in platea Mesznichka Gasza*) za 400 forinti od Ane Mraz, udove Petra Borkovića. U kupoprodajnoj ispravi stoji kako Ana Mraz kuću prodaje Zakmardiju za Sjemenište siromašnih đaka, pjevača i glazbenika.

Kako bi svom konviktu osigurao opstanak, Zakmardi mu je 1664. oporučno ostavio različite nekretnine (dobra i kurije na prostoru grada Varaždina i u Trnovcu; vinograd kod Svetog Ilije, želire u Seketinu, i dr.), a 1667. je pred Čazmanskim kaptolom dao zakladno očitovanje. Tim je očitovanjem, u svoje ime i u ime svojeg pokojnog brata Jurja, kao izvršitelj njegove oporuke, za spas duše i promicanje katoličke vjere, kao i za obrazovanje našeg roda (jamačno je mislio na obitelj Zakmardi), darovao posjed Jakopovec, kojeg je kupio od Aleksandra Erdödyja, zatim tvrđavu Gornji Kalnik te polovicu Brezovice, Dedine, Ljubeščice, Sedine ili Obreža, koje je njegov pokojni brat Juraj kupio od Gašpara Draškovića i Petra Rattkaya, a koja su bila založena Ladislavu Orehovečkom, zatim kuću unutar gradskih zidina (bivša kuća obitelji Mraz) te razna zemljišta na gradskom području. Zauzvrat su isusovci imali neke dužnosti: tako su morali skrbiti za darovane posjede na korist konvikta i sve prihode upotrijebiti za uzdržavanje siromašnih đaka. Rođaci Ivana i Jurja Zakmardija imali su pravo raspolaganja s pet zakladnih mjesta, dok su dva zakladna mjesta bila ostavljena na preporuku iz Gornjih ili Donjih Križevaca. Sva ostala mjesta, bilo za đake ili pjevače, isusovci su mogli uzimati prema prilici; štíćenici su mogli slobodno odabrati svjetovni ili duhovni stalež, a bili su dužni za spas duša Ivana i Jurja Zakmardija moliti dnevno po tri Očenaša i Zdravomarije te Vjerovanje ili umjesto toga jednu krunicu tjedno. Također je štíćenicima bila zadaća čuvati i širiti katoličku vjeru.

2. Zagreb, 4. veljače 1667.

Zakladna isprava Ivana Zakmardija sklopljena pred Čazmanskim kaptolom, kojom on svojem konviktu ostavlja posjed Jakopovec, kuću u gradu i još neke posjede, uz određene uvjete.

papir, 5 listova,

HR-HDA-664, Isusovački samostan Varaždin, kutija 22, Konvikt, fasc. 1, br. 61

Stekavši sigurnost u Zakmardijevoj zakladi (vrijednost darovanih posjeda iznosila je 14 000 forinti), isusovci su se odlučili na gradnju nove zgrade za konvikt, na zemljištu kuće Ane Mraz i zgarištu kuće Suzane Galčić. Poglavar isusovačke rezidencije u Varaždinu Krsto Stadlmejer, sklopio je 28. svibnja 1668. ugovor o gradnji s varaždinskim zidarima Blažom i Jakovom Jančićem. Nova je zgrada bila dvokatnica, a sastojala se od sljedećih prostorija:

PRIZEMLJE:

- a) istočna strana - nadsvođena pivnica
- b) zapadna strana - soba za služinčad; pekara; smočnica; pivnica (za vino ili povrće)

PRVI KAT:

- a) istočna strana - soba za upravitelja konvikta; spremište za gradivo upravitelja konvikta; spavaonica za plemenite konviktorce
- b) zapadna strana - velika blagovaonica s kuhinjom

DRUGI KAT:

- a) istočna strana - dvorana za učenje; soba za magistra
- b) zapadna strana - velika spavaonica; soba za bolesne pitomce sa sobicom za čuvanje glazbenih instrumenata

Gradnja je uglavnom bila dovršena već 1669, a konačni je obračun bio obavljen 1673.

Ukinućem isusovačkog reda 1773, Zakmardijeva je zaklada došla pod upravu države, točnije Hrvatskog kraljevskog vijeća. Kada se u Zagrebu 1796. otvorio Kraljevski plemićki konvikt (sljednik nekadašnjeg konvikta Sv. Josipa) u Varaždinu je prestao postojati Zakmardijev konvikt. Posjedi su bili rasprodani, a dobiveni novac je uložen u stipendiju Ivana Zakmardija u Plemićkom konviktu, dok je sama zgrada služila u različite svrhe.

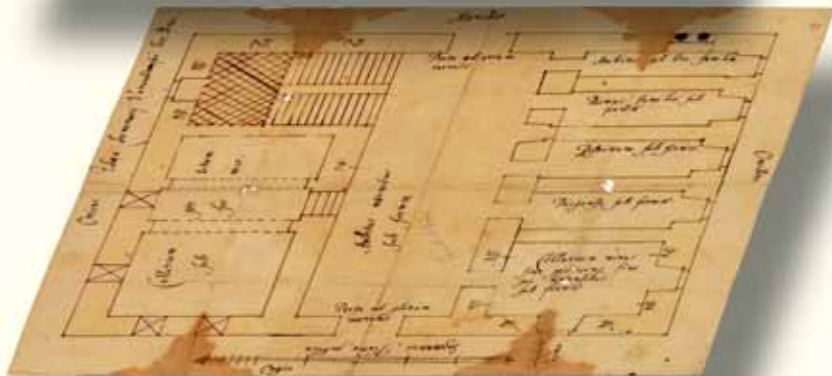
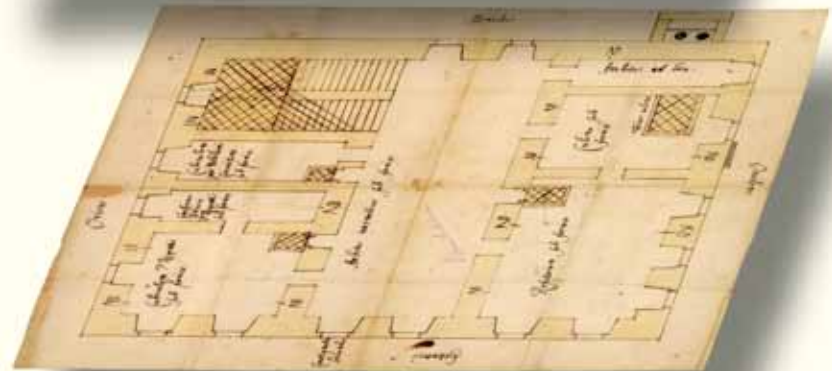
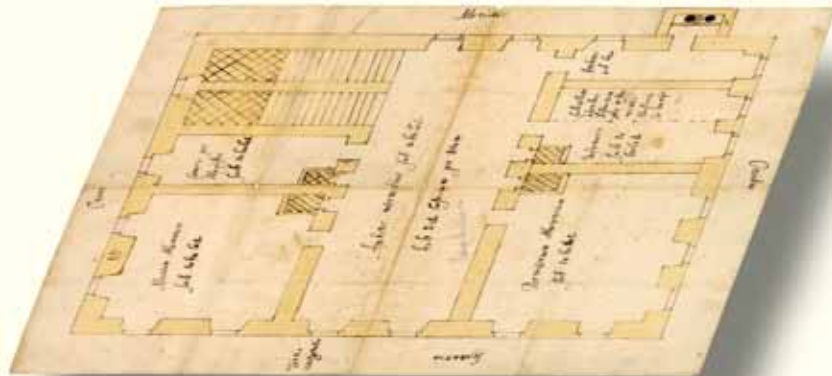

s.l. s.d. (1665-1668)

Nacrt nove kuće za Zakmardijev konvikt, na kojem je legende napisao tadašnji upravitelj Konvikta Baltazar Milovac.

papir, 3 lista

HR-HDA-664, Isusovački samostan Varaždin, kutija 31, Konvikt, fasc. 4, br. 28

1. Zagreb, 4. veljače 1667.

Zakladno očitovanje Ivana Zakmardija pred Čazmanskim kaptolom kojim utemeljuje svoju zakladu za školovanje siromašnih učenika.

papir, 5 listova

HR-HDA-516, Plemićki konvikt, kutija 5, fasc. 2, br. 21

2. Požun, 1766.

Tablica zaklada Konvikta Sv. Josipa u Zagrebu za školovanje siromašnih učenika.

papir, 1 list

HR-HDA-516, Plemićki konvikt, kutija 4, fasc. 1, br. 101

3. Požun, 12. veljače 1668.

Priznanje Friedricha Perkovića, isusovca, kako je pokojnog Ivana Zakmardija, koji se mučio s teškom bolešću, prilikom ispovijedi opomenuo kako se treba pobrinuti za oporuku, na što mu je Zakmardi odgovorio kako se on pobrinuo za sve stvari u oporuci i da ono što nije sadržano u oporuci, ostavlja svojoj ženi.

papir, 1 list; pečat pod papирom

HR-HDA-665, Isusovački samostan Zagreb, kutija 6, fasc. 10, br. 36

Ivan Zakmardi nije zaboravio na zagrebačke isusovce, čiji je bio đak. Isusovci Isu u Zagrebu otvorili gimnaziju 1607. godine, a 1627. je započeo s radom Konvikt Sv. Josipa, namijenjen siromašnim đacima. Ivan Zakmardi je u dva navrata darovao Plemićki konvikt u Zagrebu (tada je to bio konvikt zagrebačkih isusovaca). Prvi put u svojoj oporuci iz 1664. kada je konviktu ostavio dobra pod Susedgradom koja je pribavio od Franje Čikulinića za 2 000 forinti, zatim Rakovec i Drobčevac koja su bila otkupljena od Jurja Erdödyja te 300 talira od Škrleževih dobara (na kraju će dobra Rakovec i Drobčevac biti predana pavlinskom samostanu u Križevcima).

Drugi je put, kao skrbnik i izvršitelj oporučne volje svojeg pokojnog brata Jurja, ostavio konviktu čitavu kuriju Lug ili Kanjiža na posjedu Lug, koja se nalazila u okrugu kaštela Donja Stubica, zatim vinograd Kapelščak, zatim kmetove i gornjake u sućijama Stajnovac, Brdovec i Podgorje, koji pripadaju pod Susedgrad. Od dijela prihoda darovanih posjeda konvikt je trebao slati jednog štíćenika u Graz, Beč ili Sopron. Uvjeti koje konvikt odnosno njegovi štíćenici trebaju ispunjavati, su u prvih šest točaka identični onima iz zakladnog očitovanja za Zakmardijev konvikt u Varaždinu (oba zakladna očitovanja bila su sastavljena istog dana, tj. 4. veljače 1667!). Zanimljiv je dio 6. točke u kojem se zahtijeva od štíćenika, da ako budu ikada pravnici, ne smiju biti uključeni u parnice protiv konvikta, nego smiju nastupati samo u njegovu obranu. Zakmardijeva zaklada bila je jedna od 30 zaklada, koliko ih je bilo do kraja 19. stoljeća.

U svojoj je oporuci Zakmardi svoju kuću u Zagrebu (na današnjoj adresi Habledićeva ulica 1 na Gornjem gradu) ostavio svojem kumčetu, sinu brata Jurja, ali uz uvjet da kod zagrebačkih isusovaca uloži 1 000 rajnskih forinti, a isusovci su trebali taj novac uložiti i od kamata odijevati siromašne đake. Međutim, Ivanov je nećak umro i po Zakmardijevoj smrti njegova se udovica sporila s isusovcima oko vlasništva nad tom kućom. U prijepor se uključio i kralj Leopold. Ironija ili ne, kuća je nastradala u velikom požaru 1675. te je teško oštećenu kuću Ana Svirčić prodala Petru Prašinskom. Isusovački samostan u Zagrebu nije odustao od prava na spornu kuću te je do iste uspio doći u posjed 1696. godine.

4. Zagreb, 15. ožujka 1675.

Trajno očitovanje Ane Svirčić, udovice Ivana Zakmardija, dano pred gradskim sucem i ostalim senatorima Gradeca, o prodaji svoje kuće s okućnicom Petru Prašinskom. Kuća je bila teško oštećena u požaru 1675, a nalazila se na mjestu današnje kuće u Habledićevoj ulici br. 1 (sjeverno od isusovačkog kolegija, dok joj se na zapadnoj strani nalazila cesta prema Sv. Katarini, a na istočnoj strani gradski bedem).

pergamena, 1 list; viseći pečat

HR-HDA-665, Isusovački samostan Zagreb, kutija 6, fasc. 10, br. 23

**GRATI FRVANTUR POSTERI
MAIORA TENTENT INVIDI**

Zahvalnom potomstvu na uživanje
Zavidnici neka pokušavaju više

Ivan Zakmardi umro je u Banskoj Bistrici 25. travnja 1667. Po njegovoj I oporučnoj želji bio je pokopan u kapeli Sv. Ivana Krstitelja u Zagrebačkoj katedrali (za razliku od ostalih članova svoje obitelji koji su bili pokapani u obiteljskoj grobnici u župnoj crkvi Sv. Petra i Pavla u Gradecu). Tu je kapelu, s južne strane Katedrale utemeljio sâm Zakmardi, a u njoj je prije njega bio pokopan njegovi istoimeni nećak i nesuđeni nasljednik. Ova je kapela uklonjena tijekom rekonstrukcije katedrale krajem 19. stoljeća.

Ivan Zakmardi je jedinstven primjer čovjeka koji se zahvaljujući svojim sposobnostima uzdigao iz redova sitnog plemstva u red velikaša i jedne od najvažnijih osoba hrvatske povijesti ranog novog vijeka. Iskoristivši vlastite sposobnosti i marljivost, stekao je golemi imutak koji je gotovo sav odlučio nesebično razdijeliti kroz razna darovanja, altarije i zaklade. No, što zapravo predstavlja naslijeđe Ivana Zakmardija? Naslijeđe možemo promatrati na razini cijele Domovine i na lokalnoj razini. Na razini Domovine svakako treba navesti njegov značajan udio u izradi Škrinje povlastica Kraljevine Slavonije, koja se smatra i službenim početkom Arhiva Kraljevine, danas Hrvatskog državnog arhiva. Doista, da nije bilo njegovog htijenja i domoljublja, Škrinja povlastica zasigurno ne bi izgledala ovako reprezentativno. Osim toga, njegovim je zalaganjem prabilježnik Kraljevine stekao jednaka prava sudjelovanja na sjednicama Ugarskog sabora poput ugarskih prabilježnika. Uzevši u obzir činjenicu da je bio isusovački đak, kao i to da je živio u vrijeme Tridesetogodišnjeg rata, ne čudi njegova gorljiva želja za promicanjem i održavanjem katoličke vjere u Hrvatskoj. Vrhunac je svakako povlastica kralja Ferdinanda III. kojom je katolička vjera bila priznata jedinom vjerom na prostoru Kraljevine. Ta će povlastica biti jedno od samosvojnih (municipalnih) prava Kraljevine u 19. stoljeću.

Njegova važnost na lokalnoj razini jest prvenstveno briga za njegov rodni kraj i grad iz kojeg je potekao. Štoviše, moguće je da je upravo njegovim zalaganjem započeo proces spajanja Križevaca u jedinstveni grad, koji će biti dovršen stotinjak godina kasnije. Dolazak pavlina u Križevce nije bio značajan samo zbog jačanja katoličke vjere, već i zbog njihove škole u tom gradu. Nadalje, utemeljivši konvikt u Varaždinu, kao i dvije zaklade (za varaždinski i zagrebački konvikt) svega dva mjeseca prije svoje smrti, omogućio je školovanje više stotina siromašne djece ovog dijela Hrvatske u narednim stoljećima.

A ako bismo htjeli jednom rečenicom opisati njegovo naslijeđe, dovoljno je citirati tekst natpisa na zgradi Muzeja grada Zagreba koji svjedoči o Zakmardijevoj dogradnji, a završava riječima:

GRATI FRVANTUR POSTERI - MAIORA TENTENT INVIDI
Zahvalnom potomstvu na uživanje - Zavidnici neka pokušavaju više

Izdavač: Hrvatski državni arhiv

Tisak: Mikrorad d.o.o.

Naklada: 700 komada

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV, Marulićev trg 21, Zagreb

*Tel: +385 1 4801 999
+385 1 4801 244
+385 1 4801 921
Fax: +385 1 4829 000
Web: www.arhiv.br
E-mail: bda@arhiv.br*